

репутацію, для чого може залучати спеціалістів (іміджмейкерів). Головне, щоб на шляху до створення свого «образу», адвокат не забував підтримувати честь та гідність своєї професії та не відступав від правил адвокатської етики. [4].

Отже, успішний адвокат або адвокат який планує таким бути повинен пам'ятати про такі фактори як культура мовлення, репутація та професіоналізм. Адвокат повинен здобути навички культури мовлення ораторського мистецтва та створити власний імідж, який дасть можливість справити перше враження на клієнта. Репутація формується роками, що дає адвокату подальшу можливість надходження звернень більшої кількості клієнтів та можливо збільшення заробітку. Та необхідно пам'ятати про завершальний фактор – професіоналізм, який адвокат підтверджує власною позитивною практикою в певній категорії справ.

1. Криськів М. Мовленнєвий аспект юридичної діяльності / Мирослава Криськів // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2008. № 620 : Проблеми української термінології. С. 291–293.

2. Марченко О.В. Комуникативна культура юриста: навч. посібник / О. В. Марченко. Дніпропетровськ : «Інновація». 2015. 200 с.

3. Красногор О.В., Красногор Н.В. «Дрес-код та стандарти етичної поведінки нотаріусів і представників юридичних професій» // Мала енциклопедія нотаріуса. 2017. № 5 (95). С. 162–166.

4. Ботвина Н. В. Імідж адвоката / Н. В. Ботвина. // Часопис Академії адвокатури України. 2013. № 4. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaau_2013_4_4

Роман Голобутовський,
професор кафедри
загальноправових дисциплін
доктор юридичних наук

Богдан Ставніцер,
слухач I курсу магістратури
юридичного факультету
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄСПЛ ЯК ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД

Питання виконання рішень Європейського суду з прав людини є актуальним з огляду на те, що звернення до ЄСПЛ не є розповсюдженим способом захисту прав з огляду на неусвідомленість осіб про таку можливість, в той час як навіть при отримання позитивного рішення суду, питання його виконання на території України потребує дослідження та вивчення процедури і

процесуальних нюансів.

Проблематика виконання рішень ЄСПЛ досліджували в своїх працях: М.В. Буроменський, В.Г. Буткевич, В.Н. Денисов, О.М. Ерделевський, В.І Євінгов, В.К. Забігайло, Л.Г. Заблоцька, Є.Б. Кубком, Л.М. Липачова, В.Є. Мармазов, А.С. Мацко, В.В. Міцик, В.І. Муравйов, І.С. Піляєв, П.М. Рабінович, Д.М. Супрун, С. Шевчуком, С.Є. Федик та ін.

Реалізація принципу справедливості судового розгляду справи є одним з найбільш складних і дискусійних, що викликано цілою низкою причин. ЄСПЛ чітко поділяє питання справедливості судового процесу і питання правильності чи хибності судового рішення. ЄСПЛ не вправі встановлювати, чи правильно було ухвалено рішення, однак вправі вирішити, чи був розгляд справи справедливим. [1]

Зокрема, Конституційний Суд, беручи до уваги рішення ЄСПЛ у справі Шмалько проти України, дійшов висновку, що виконання судових рішень є складовою права на справедливий судовий розгляд, тобто однією із конституційних гарантій прав і свобод людини і громадянина

Окрему увагу необхідно приділити інституту регресних позовів, за допомогою яких особа може реалізувати своє право та отримати компенсацію Інститут регресних позовів щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини – це новий, доволі специфічний інструмент розвитку принципів верховенства права, що забезпечує справедливість при виконанні рішень Європейського суду, а відтак, і дотримання загальних правових принципів. Адже фактично уникнення відповідальності за рішенням Європейського суду конкретних осіб як приватного, так і публічного права, перекладання тягара відповідальності за рішеннями Європейського суду лише на державний бюджет і на суспільство в цілому навряд чи можна вважати справедливим. Розглянуті регресні позови є дієвими засобами юридичного впливу на загальну правову ситуацію й на вдосконалення судово-правової системи України. Тільки сьогодні держава почала застосовувати цей механізм, про що свідчить кількість масштабних регресних позовів, поданих у 2017–2018 рр. Міністерством юстиції України до національних судів, що стало можливим за існуючих в Україні соціально-політичних умов, а також за умов зростання професійного рівня суддів, адвокатів, працівників Міністерства юстиції, правників і експертів. [2]

Щодо механізму виплати стягнення, якій закріплено в ст. 8 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», виплата стягувачеві відшкодування має бути здійснена у тримісячний строк з моменту набуття рішенням ЄСПЛ статусу остаточного або у строк, передбачений у самому рішенні ЄСПЛ. У разі порушення такого строку на суму відшкодування нараховується пеня. Протягом одного місяця від дня відкриття виконавчого провадження за рішенням ЄСПЛ Орган представництва надсилає до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних кош-

тів, постанову про відкриття виконавчого провадження та необхідні для виконання рішення документи. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, протягом 10 днів від дня надходження документів здійснює списання на вказаний стягувачем банківський рахунок, а в разі його відсутності – на депозитний рахунок державної виконавчої служби коштів з відповідної бюджетної програми Державного бюджету України. Порядок збереження коштів на депозитному рахунку державної виконавчої служби визначається Законом України «Про виконавче провадження». Таким чином можна побачити, що подібна практика бюджетного фінансування не відповідає вимогам європейського судочинства та позбавляє громадян України можливості отримувати своєчасно та в повному обсязі відшкодувань передбачених у рішенні ЄСПЛ. [3]

Забезпечувати виконання рішень судів має на меті Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» 2012 року. Він передбачає, що рішення про стягнення коштів, де боржником є державний орган, має виконувати центральний орган виконавчої влади, що провадить державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, у межах бюджетних призначень шляхом списання коштів із рахунків цього державного органу, а за відсутності в зазначеного державного органу призначень – за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду. Якщо рішення суду про стягнення коштів із державного підприємства або юридичної особи не виконано протягом шести місяців із дня винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, його виконання здійснюють за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду. Якщо протягом трьох місяців кошти не перераховано, стягувач отримує компенсацію в розмірі трьох відсотків річних від несплаченої суми за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду.

Тобто Україна гарантує виконання рішень, де боржниками є державні органи, підприємства, юридична особа, примусову реалізацію майна якої заборонено, навіть у разі їх неплатоспроможності. У цьому разі держава виконує рішення суду за рахунок коштів Державного бюджету України. На нашу думку, прогресивним є визнання й виконання рішень ЄСПЛ, які можуть бути використані для прийняття рішень іншими судами. Хоча цей Суд є гарантом дотримання Конвенції, проте проблемним залишається виконання рішень на території України та використання їх як джерела права у вітчизняній правозастосовній практиці. [4]

Водночас і надалі потрібно вдосконалювати систему виконання рішень ЄСПЛ в Україні. З-поміж кроків, які необхідно здійснити найближчим часом, треба виділити виокремлення витрат на виконання Рішень ЄСПЛ в частині виплат компенсацій в окрему статтю витрат державного бюджету України. [5]

Отже, процедура виконання рішення ЄСПЛ на території України потре-

бує доопрацювання, оскільки система бюджетування України є недосконалою, та не передбачає якісне та швидке виконання рішень Європейського суду з прав людини. Крім вдосконалення системи виконання рішень ЄСПЛ необхідним кроком є оптимізація впровадження практики ЄСПЛ при ухваленні рішень судами України.

1. Трегубов Е. Л. Право на справедливий суд в практиці європейського суду з прав людини / Е. Л. Трегубов // Форум права. – 2010. – № 1. – С. 358–363.
2. Кубко Є.Б. Виконання рішень ЄСПЛ: регресні позови, аналогія закону та аналогія права. *Правова держава*. 2018. Вип. 29. С. 35-44.
3. Коруц У.З. Окремі питання виконання рішень Європейського суду з прав людини. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 1. С. 49-53.
4. Камінська Н. В. Проблеми виконання в Україні рішень Європейського суду з прав людини. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 250-261.
5. Блажівська Н.Є. Виконання рішень Європейського суду з прав людини. Порівняльний аспект. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2010. № 2. URL: http://www.vru.gov.ua/Docs/visnik02_11.pdf.

Ірина Грицай,
професор кафедри
загальноправових дисциплін,
доктор юридичних наук, доцент
Олександра Полішко,
студентка юридичного факультету
(*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*)

ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Юридична практика сприяє досягненню інтересів суспільства, здійснює вплив на його членів та виконує притаманні їй функції, спричиняючи різні зміни у суспільному житті. Тому об'єктивне розуміння сутності цього явища правової дійсності має велике значення як для доктрини права, так і для суб'єктів правових відносин. До того ж, юридична практика як загальнотеоретична категорія неодноразово була предметом дослідження різних учених у теорії права. Це, насамперед, обумовлено її особливим значенням як структурного елементу суспільної практики, а також роллю, яку вона відіграє у процесі розвитку і функціонування правової системи держави.

Тематика юридичної практики як правової категорії знайшла відображення у працях таких вітчизняних вчених, як: В. М. Карташов, Є. М. Палагіна, С. Ю. Лаврусь, Н. М. Оніщук, В. П. Нагребельний, В. П. Реутров та інші.